

Rojstvo in krst pri našem ljudstvu

PROROKOVANJA OB ROJSTVU. — ČUDNI OBICAJI. — BUTANJE S ŠKORNJI. — »DIVJA ŽENA«. — KUMSTVO. — STEKLENICA, SVEČA IN ROBEC. — »KRSTNA SLAVA« V KRČMI. — KRIZEVNIK — KRSTNO DARILO. — SLAVNOSTNO »VPELJAVANJE«. — USODEPOLNO POVIJANJE. — PRAJNE PLENICE.

Maribor, 28. januarja.

Ko se je dete narodilo, stičejo babice po koledarju ter iz njega prorokujejo otroku prihodnost. Če je tam v koledarju znamenje ovna ali bika, se bo otrok rad in lahko učil, če je pa rojen pod škorpionom, bo nagle jeze in hudoben. — Ako otrok ni prav krščen (ako je krstitelj kako besedo obrnil ali krivo izrekel), vidi otrok, ko je dorastel, o polnoči hoditi mrliče v cerkev. — Ako je otrok jezljiv in tega ni mogoče odpraviti, naj hiti kdo od maše domov in si hitro sezuje škornje. S temi naj otroka trikrat po hrbtu udari. To mu dvzame vso jezo. Tudi odraslim to pomaga, treba le svinjskih, večjih in bolj trdih škornjev. — Če bi naj novorojeno dete bogato postalo, je treba prvo v kopalni položiti nekaj denarja. — Ko dete od krsta prinesejo, ga položijo materi k nogam in mu denejo krstno svečo na noge, kjer gori prvo noč. Pravijo, da to prinese srečo. — Če mati v prvih šestih tednih po porodu ne čuva svojega otroka in ga samega pusti, pride »Divja žena«, zamenja otroka, ga zaduši ali pa ga odnese. Divja žena je majhna, z veliko glavo in dolgimi črnimi lasmi, ima kratke noge in stanuje v gorah po pečinah. — Če babica, ko nese dete h krstu, prej stopi čez cerkveni prag ko mašnik, postane iz otroka Mora, ki hodi ljudem na prsi ležat in sesat. —

Ob Ščavnici je navada, da mati — na vse pripravljena — pokliče babico in kuma. Ko prideta obe v hišo, vpraša kuma: »Kaj se kola terejo?« Nato odgovori gospodar ali gospodinja: »Ja, draga babica in kuma«. V sobi smejo ostati samo te tri. Če se dete rodi podnevi, ga nesejo še isti dan h krstu, če pa ponoči, počakajo, da zora zasveti. Kuma naloži dete, babica pa si vzame steklenico, svečo in beli robec. Steklenico zato, da kupi izmučeni materi vina, svečo pa zato, da jo našče, če kdo pride nasproti. Tako noben človek ne more otroku škodovati, ker ljudje mislijo, da se vse dobre in slabe želje pred krstom izpolnijo. Beli robec pa vzame zato, da ga vzame ven za znamenje, če kdo pride nasproti in se že na robcu pozna, da nosijo nedolžno dete h krstu.

Nekdanje krstne navade okrog Celja so zanimivo opisane v »Glasniku« l. 1858. Še dandanes so nekateri teh običajev ohranjeni po naših krajih.

Hitro po rojstvu nese babica otroka h krstu; navadno jo spremljata dve prič: boter in botra ali pa tudi samo eden. Navadno je za vse otroke ene hiše eden in isti boter ali botra. Dokler otrok ni krščen, mu mati ne da mleka, ker tako dete celo življenje nima teka, pa tudi nikdar ni sito. Še dolgo po sprejetem krstu revni črviček strada, ker botri, babica in cerkovnik večkrat do trde noči posedajo v krčmi pri »krstni slavi«. Tam se napiva zdravica za zdravico na dobro srečo in zdravje častitega gospoda krstitelja, na zdravje starišev, botrov, novokrščenega otroka, njegovega celega roda, babice itd. Pri vsaki zdravici se pristavi še kak smešen nagovor in nazadnje tudi nikdar ne pozabijo izprazniti določeno mero »šentjanževca«... Za jok in stok otročička se nihče dosti ne zmeni. Mislijo celo, da je jokanje zdravo! —

Čez teden dni pošlje botra materi »pogačo«. To sta dva hleba belega kruha, ki morata biti prav velika. Babica in vsak prejšnji otrok pa dobi eno štruco. Dekla botrine, ki je pogačo prinesla, dobi dobro jedajo in pijačo, srebrni novic in kos maslenega kruha, da nese botri okušat, kako je spečeno. Za »križevnik« (krstno darilo) dobi otrok od botre par metrov kupljenega platna za srajco, mati pa nekaj tankega perkala za rokavce. Od poroda do vpeljavanja popije porodnica eno ali poldrugo vedro boljsega vina; celo ubožec, ki mu celo leto sodi po kleti pojejo, skrbi zato, da mati vina ne pogreša. Jedi dobiva seveda tudi boljše,

Gospodinje zahtevajo enostavnejše delo!

Vsaka gospodinja ima nešteto predmetov, ki jih mora osnažiti. Ona je pri tem delu že dovoljno truda in muke poskusila, vporablja joč za vsaki pojedini predmet drugo sredstvo za snaženje.

Vporablja joč čas kako tekočino, čas kako pasto, potem zopet kaki prah in pri tem še nesnažne roke in neprijeten vonj, lahko pokvarijo gospodinjini voljo za snaženje.

Vsem tem neprijetnostima napravil je kraj prah »Vim«.

»Vim« je eno idealno in universalno sredstvo za snaženje, brez vonja, in služi za snaženje okna, kopalnih kadi, vratnih kluk, brez da ostavlja kake madeže in brez da se pri delu onesnažajo roke.

V »Vim« je našla gospodinja ono, kar si je že dolgo in dolgo želela.

»Vim« snaži vsel!

Turika
Norbert Weiss
ZAGREB
Trg „N“ št. 5

Prosim, pošaljite mi za poskus, brezplačno en mali omet praha »Vim« za snaženje.

Ime: _____

Mesto: _____

Ulica: _____

ne dela pa nič, razun kaj malega v hiši; če bi hotela prag prestopiti, bi jo domači zadržali. Pravijo, da v tak hram streha udari in toča polja uniči, bati se je pa še drugih nesreč. Ko bi šla k studencu po vodo, bi voda v njem za vedno usahnila. K »vpeljavanju« babica spremlja mater in tudi otroka nesejo seboj. Med mašo drži mati otroka na rokah; od darovanja do obhajila drži v roki tudi gorečo svečo. Svečo tako pogasi, da se zopet kadi in s tem dimom mati hitro otroka pokadi, da ga božjast ne tere. Po končani maši gre mati z otrokom okrog velikega oltarja, v škrinjico daruje kaj več in z otročjo glavico potrka trikrat zadaj na oltar, da bi ga nikdar ne bolela glava. Po vpeljavanju poiščejo seveda tudi krčmo, kamor pokličejo tudi mežnarja, da »enkrat« pije, dobi pa tudi kos pogače. Na velikonočno nedeljo po prvi maši obišejo otroci svoje botre, jim želijo vesele praznike in dobljo pisanke: kos kruha, potice, mesa, hrena in par jajc. Premožnejši botri naklonijo tudi denar in pomaranče.

Skoraj povsod prorokujejo babice in sorodniki novorojenemu detetu srečno ali nesrečno prihodnost; odvisna je od znamenja v koledarju in od planeta, ki tisto leto vlada. Bik, oven in rak so najslabša znamenja; pod takim znamenjem rojeni se radi pretepajo. Kadar se narodi moško dete, ga babice ne puste zavijati v »janjke« (krilo), ampak zavijejo ga v stare hlače ali suktnjo, sicer pozneje preveč za ženskami leta. Tudi novorojeno deklico ne omotavajo z moško obleko, ker bi se sicer — preveč po moških

ozirala. Kadar gredo h krstu, vzame botra ves denar seboj, da bo otrok bogat. Kadar gredo k »vpeljavanju«, shranijo nekaj tistega kruha, da bo otrok pozneje bolj skop. —

Nekdaj so novorojenčka položili najprej na kozuh, ker pravijo, da inia potem kodraste lase. Ako botra med krstom zvesto ne moli, vidi otrok vseh vrst pošasti.

Tudi pranje plenice ni »svobodno«. Vode, v kateri so se prale otroške plenice, ne smeš izpod strehe odnesti ponoči, sicer se lahko razlije in otrok se potem hudo joče. Plenice se morajo sušiti v kuhinji, če se pa sušijo pod milim nebom na vetru, tedaj otroka hudo grize.

Ljudska univerza v Mariboru.

Iz nepričakovanih vzrokov se preloži predavanje g. dr. Bohinca na pozneje. V pondeljek ni prireditve. V petek 3. febr. komorni večer Brandl-trio. Predprodaja vstopnic prične v pondeljek (10-25 Din). — Brezplačni tečaj »Slovenščina za Slovence« (kakih 6-8 ur). Radi določiti ur se zberejo vsi zainteresenti v četrtek dne 2. februarja ob 11. dop. v poslopiju drž. realke, pritličje levo. — V študencih: (deška šola) 31. januarja ob 7.30 uri predava g. prof. Baš »Prazgodovina Maribora in okolice«.

Podporno društvo železniških uslužbencev v Ljubljani,

sklicuje svoj redni občni zbor za dne 5. februarja v Ljubljani v steklenem salonu restavracije na glav. kolodvoru. K obilni udeležbi vabi odbor. — 217

Sokolstvo

Sokolske zabave

(Zaključek).

Prirajajo se včasih zabave, z katerih sporeda se razodeva plitvost, življenjska površnost, majhnost: pleši tujega izvora, zastrupljajoči in ubijajoči krasoto domače izvirnosti, pesmi, izpodrivajoče harmonijo in pristrčnost govora jugoslovenske duše, kupleti, izzivajoči pomilovalen posmeh, recitacije, ustrezajoče nizkim poželjenjem, popivanja, ki otopijo zdravi smisel za čast in človeško dostojnost, srečolovi, ki razdražijo, delajo človeka nervoznega in javno odirajo... zabave, v katerih in katerim niso svete niti najdražje človeške dobrine. Devetdeset odstotkov vsakodnevnih slučajev nesreč (umorov, samomorov...) in neveselih družabnih pojavov (požigov, tatvin, roparskih napadov...) ima danes žal v njih svoj povod. Izprašujte po ječah, kaznilnicah, bolnišnicah in zasledujte odgovore, da spoznate, kako grozne posledice doživljajo in kako končujejo oni, ki so se vrgli v vrtnec takih zabav, da bi »imeli nekaj od življenja«. Nedorasel mladenič pri kozarcu vina in deklica s cigareto v ustih — to je najstrašnejša podoba naše dobe. Samoten tabor mladine obeh spolov v globini gozda, obdan z likerji in zabavajoč se s pouličnimi pesmimi periferije velikomestne — to je pozornost vzbujajoči znak sedanosti. Dvajsetletni starci in starke enakih let, ugase oči, izžiti obrazi in tresoči se udi — to so temni in svarilni madeži narodne bodočnosti.

Ni dovolj besed za učinkovit opomin, da je že najvišji čas odložiti nevarno orožje, ki neizprosno gloda na našem narodnem organizmu. Sokolstvu — vsenarodni organizaciji, skrbeči za podvig gmotnih in duhovnih sil jugoslovenskega naroda. — se odpira polje zaslužnega delovanja tudi v tej smeri.

S sokolskimi zabavami hočemo in moramo odstranjevati vso žilindro, ki onesnažuje naše življenje. Ne podlegajmo hotenju nizkotnih poželjenj; z nivojem, visokim po vsebini in obliki, postavimo varen jez proti navalu, ki stremi izpodkopavati našo mlado svobodo. Graditi hočemo jasnejši življenjski nazor, kazati pot do trajne zadovoljnosti in brez kompromisa preganjati vse, kar je celoti škodljivo: z vrednostno vsebino, plemenitostjo, prirojeno ostroumnostjo in zlato, čisto ter ljubko besedo.

V našem delu in naši zabavi vlada pravi sokolski duh: čestitost, poštenost, resnicoljubnost, vznešenost, plemenitovanje, čista radost, jasno veselje, iskrenost, pristrčnost... Premišljeno delovanje pomenja nadomeščanje slabega z dobrim, dobrega z boljšim, iskanje in praktično, smotreno preprečevanje, odrekanje in stalen napredek, izpopolnjevanje. Dognano bratstvo vodi, daja, krepi, vzpodbuja. Naše bratstvo mora dobiti jasen, silen in poln zvok v naših dejanjih.

Čudno, da pri izbiri zabav vidimo tako malo krog sebe in spregledujemo ter ne precenimo dovolj poedinosti, ki so naravnost izvori za najplemenitejše užitek, ki so najizdatnejši viri življenjskih predpogojev.

Solnce z valovi toplote in svetlobe, tihota in vonj lesov, smela, ganljiva linija trdih pobočij in mehkih zakotij, živo zelenilo lok in radostna rast polj, čilo petje ptic, zveneča pesem potokov in rek, dobra knjiga, pristrčna jugoslovenska narodna pesem, fine melodije godbe — ali ni vse to že samo po sebi bogastvo, s katerim je možno napolniti srce, koprneče po zabavi?!

Sokolske zabave ne morejo biti problem, pred katerim bi ostali brez sveta. Pogubljeni ne smejo telesa in duše, ampak morejo obema koristiti. Z zabavo se je treba osvežiti, ne pa utruditi, se dušiti, in zamirati. Svetlobo hočemo nositi, ne sence!

Življenje je onih, ki vidijo in slišijo, jadicovanje slepih in gluhih. Sokol ne jadicuje, Sokol se zna za dobro stvar bojevati, premaguje za njo zapreke, zmaguje in siplje v življenje radost, svetlobo, upanje, vero, ljubezen.

S poštenim delom se je postavil v narodu v prednjo vrsto, z nesebičnim delom si to mesto ohranja; s silo svojega navdušenja se krepi ter gre višje v delu in — v zabavi.